

פרק בן סורר ומורה

מהותו

בן סורר ומורה, הוא בן הסר מן הדרך, ומורה – מסרב בדברי אביו, זולל וסובא, ואחרי שמיסרים אותו ומלקים אותו, אינו חוזר בו וממשיך במריו, הרי הוא חייב סקילה.

כמו שאמרה התורה (דברים כא): כי יהיה לאיש בן סורר ומורה, איננו שומע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אותו ולא ישמע אליהם. ותפשו בו אביו ואמו והוציאו אותו אל זקני עירו ואל שער מקומו. ואמרו אל זקני עירו: "בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו זולל וסובא". ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים ומת, ובערת הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו.

טעמו

וכתב הרמב"ן ז"ל בפירושו על התורה: והנה, יש עליו שני עונשין, האחד, שהוא מקלה אביו ואמו וממרה בהם, והשני, שהוא זולל וסובא – עובר על מה שנצטוינו (ויקרא יט) "קדושים תהיו!" ונאמר עוד (דברים יג) "ואותו תעבודו ובו תדבקון..." שנצטוינו לדעת ה' בכל דרכינו, וזולל וסובא לא ידע דרך ה'.

ועל הכלל, אין בו עתה חטא מות, ועל שם סופו הוא נדון, כמו שהזכירו רבותינו, וזה טעם "וכל ישראל ישמעו ויראו, כי לא הומת בגודל חטאו, אלא ליסר בו את הרבים ושלא יהיה תקלה לאחריים.

אזהרתו

אזהרה לבן סורר ומורה מנין. תלמוד לומר (ויקרא יט): "לא תאכלו על הדם" (סנהדרין סג א).

ופירש רש"י: לא תאכלו אכילה שתהרגהו עליה.

וכתב הרמב"ם (ספר המצות – לא תעשה קצ"ה): הזהירנו מהיות זולל וסובא במאכל ובמשתה בימי הנערות ובתנאים מתוארים בדין סורר ומורה. והוא אומרו "לא תאכלו על הדם".

ובאור זה, שבן סורר ומורה מכלל חייבי מיתת בית דין, ולשון התורה בו – בסקילה. וכבר התבאר... שכל מי שחייב... מיתת בית דין הוא מצות לא תעשה... אם כן אחר שנדון בן זולל וסובא – על התנאים הנזכרים – בסקילה, ידענו זה המעשה שהוא מזהר ממנו בהכרח ונתבאר העונש.

אם כן צריך לחקור על האזהרה, לפי שלא ענש הכתוב אלא אם כן הזהיר.

[ומהי האזהרה?]: ולשון גמרת סנהדרין: "אזהרה לבן סורר ומורה מנין? תלמוד לומר: לא תאכלו על הדם", רוצה לומר: לא תאכלו אכילה שהיא מביאה לשפוך דם.

היא אכילת סורר ומורה שחייב עליה מיתה, וכשאכל האכילה ההיא הרעה על הדרכים ההם – אשר לא טובים, כבר עבר